

Kohtuasi C-358/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

9. juuni 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Cour de cassation (Belgia kassatsioonikohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

20. mai 2021

Kassatsioonkaebuse esitaja:

Tilman SA

Vastustaja:

Unilever Supply Chain Company AG

Põhikohtuasja asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Kassatsioonkaebuse esitaja, Belgia õiguse alusel asutatud äriühing Tilman SA sõlmis 2010. aastal Šveitsi õiguse alusel asutatud äriühinguga Unilever Supply Chain Company AG lepingu pealkirjaga „Unilever Purchasing Contract“ (edaspidi „U.P.C.“), millega ta kohustus pakkima ja pakendama teekotikeste karpe teatava hinna eest. 2011. aastal allkirjastasid lepinguosalisel teise lepingu, millega muudeti kokkulepitud hinda. Töömeetodite muutmise tulemusena tekkis vaidlus kassatsioonkaebuse esitaja poolt arvele kantud hinnatõusu osas ning vastustaja tasus need arved ainult osaliselt. Kassatsioonkaebuse esitaja esitas vastustaja vastu hagi, millega nõudis maksmata jäetud summade tasumist.
- 2 Esimese astme kohtus väitis vastustaja, et tema tüüptingimuste kohaselt allub vaidlus ainult Briti kohtutele. Esimese astme kohus otsustas 12. augusti 2015. aasta otsusega, et vaidlus allub Belgia kohtutele, kuid et lepingu suhtes kohaldatakse Briti õigust ja seda tuleb tõlgendada sellest õigusest lähtudes.
- 3 Kassatsioonkaebuse esitaja esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse. Tema arvates tuleb lepingu suhtes kohaldada Belgia õigust ja seda tuleb

tõlgendada Belgia õigusest lähtudes – vastavalt tema oma tüüptingimustele. Vastustaja esitas vastuapellatsioonkaebuse, väites, et asi ei allu mitte Belgia, vaid Briti kohtutele.

- 4 Kohtuotsusega, mille Cour d'appel de Liège (Liège'i apellatsioonikohus) 12. veebruaril 2020 tegi (edaspidi „vaidlustatud kohtuotsus“), tunnistati apellatsioonkaebused vastuvõetavaks, nõustuti vastustaja väitega kohtualluvuse puudumise kohta ning otsustati, et vaidlusaluse lepingu täitmisel tekkinud vaidlus ei allu vastustaja tüüptingimustes sätestatud kohtualluvusklausli kohaselt Belgia kohtutele.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid

- 5 Cour de cassationis (Belgia kassatsioonikohus) on kassatsioonkaebuse esitaja esitanud väite, et on rikutud Luganos 30. oktoobril 2007 allkirjastatud tsiviil- ja kaubandusajade kohtualluvuse ning neid käsitlevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooni (ELT 2009, L 147, lk 5; „edaspidi Lugano II konventsioon“) artikli 23 lõikeid 1 ja 2, sest vaidlustatud kohtuotsuses on vaidlusalune leping samastatud internetis sõlmitud lepinguga, mille raames peab ostja märgistama ruudu, mis näitab, et ta nõustub müüja tüüptingimustega, enne kui saab oma ostu lõpule viia, ning otsustatud seega, et kassatsioonkaebuse esitaja nõusolek vastustaja tüüptingimustes sätestatud kohtualluvusklausliga on tõendatud sel põhjusel, et ta allkirjastas vaidlusaluse lepingu tingimusteta pärast seda, kui tal oli võimalik nende tüüptingimustega tutvuda, need alla laadida ja välja printida, veendumata, et need edastati tegelikult kassatsioonkaebuse esitajale.
- 6 Vaidlusaluses lepingus on mainitud, et selle suhtes kohaldatakse juhul, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti, toodete ostmise tüüptingimusi, mis on toodud saidil <https://e4us.unilever.com>, st teiste sõnadega tüüptingimusi, mis on kättesaadaval vastustaja veebisaidil.
- 7 Nendes tüüptingimustes on toodud:
 - artikkel 1.2, mille järgi annab tarnija U.P.C.-ga nõustudes oma nõusoleku selleks, et need tingimused on U.P. C. osa ning et neid kohaldatakse selle lepingu suhtes – kusjuures kõikide muude tingimuste kohaldamine on välistatud – ja need reguleerivad poolte lepingulisi suhteid koos U.P.C. sätetega, ning
 - artikkel 15.9, mille kohaselt allub ükskõik missugune lepinguga seotud vaidlus Briti kohtutele ning lepingu suhtes kohaldatakse Briti õigust ja seda tõlgendatakse vastavalt Briti õigusele.

Vaidlus puudutab küsimust, kas poolte sõlmitud kohtualluvuse kokkulepe – ehk kohtualluvuse klausel – on kehtiv ja seega kassatsioonkaebuse esitaja suhtes siduv.

Pooled on ühel meelel, et kohaldatakse Lugano II konventsiooni.

8 Lugano II konventsiooni artiklis 23 on sätestatud:

„1. Kui pooled, kellest ühe või mitme alaline elukoht on käesoleva konventsiooniga seotud riigis, on kokku leppinud, et konkreetsest õigussuhtest tulenenud või tuleneda võivate vaidluste lahendamiseks on pädev käesoleva konventsiooniga seotud riigi kohus või kohtud, on see kohus või need kohtud pädevad. Kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti, on nimetatud kohtul või kohtutel ainupädevus. Selline kokkulepe kohtualluvuse kohta sõlmitakse kas:

- a) kirjalikult, või kui see on sõlmitud suuliselt, siis see kinnitatakse kirjalikult, või
- b) vormis, mis vastab poolte vahel väljakujunenud tavale, või
- c) rahvusvahelise kaubanduse puhul vormis, mis vastab kaubandustavale, millest pooled olid või pidid olema teadlikud ning mis on asjaomase kaubanduse valdkonnas laialt tuntud ning mida selles valdkonnas tegutsevad asjakohast liiki lepingute pooled regulaarselt kasutavad.

2. Elektroonilisel teel edastatud teave, mille puhul on võimalik kokkulepet alaliselt säilitada, võrdsustatakse kirjalikult vormistatud teabega.

[...]“.

- 9 See säte on identne nõukogu 22. detsembri 2000. aasta määruse (EÜ) nr 44/2001 kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42; nn „Brüsseli I määrus“; asendatud alates 10. jaanuarist 2015 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrusega (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusasjades (ELT 2012, L 351, lk 1; nn „Brüsseli Ia määrus“) artikliga 23. Euroopa Liidu liikmesriikide poolt Islandi, Norra ja Šveitsiga sõlmitud Lugano II konventsiooni eesmärk on nimelt laiendada Brüsseli I määrukses sätestatud õigusnorme nendele kolmele riigile.
- 10 Arvestades seda eesmärki, sisulist seost Lugano II konventsiooni ja Brüsseli I määruse vahel ning asjaolu, et Lugano II konventsioon on liidu õiguse lahutamatu osa ja Euroopa Kohus on järelikult pädev tegema otsust selle sätete tõlgendamise kohta, mis puudutab seda, kuidas liikmesriikide kohtud seda kohaldavad, „[võtab i]ga käesolevat konventsiooni kohaldav ja tõlgendav kohus [...] vajalikul määral arvesse põhimõtteid, mis sisalduvad käesoleva konventsiooniga seotud riikide kohtute ja Euroopa [Liidu] Kohtu asjaomastes otsustes käesoleva konventsiooni sätete või 1988. aasta Lugano konventsiooni samalaadsete sätete ning käesoleva konventsiooni artikli 64 lõikes 1 osutatud õigusaktide kohta“ (milleks on eelkõige Brüsseli I määrus) (Lugano II konventsiooni protokolli 2 artikkel 1).

- 11 Seega tuleb Lugano II konventsiooni artikli 23 lõikeid 1 ja 2 tõlgendada vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale, mis käsitleb Brüsseli I määruse artiklit 23.
- 12 See, kuidas Euroopa Kohus on tõlgendanud Brüsseli I määrusele eelnenud 27. septembri 1968. aasta Brüsseli konventsiooni, kehtib ka Brüsseli I määruse puhul, kui nende sätteid võib pidada samaväärseks (23. oktoobri 2014. aasta kohtuotsus *flyLAL-Lithuanian Airlines*, C-302/13, EU:C:2014:2319, punkt 25 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 13 Euroopa Kohtu sõnul on Brüsseli I määruse artiklis 23 (varem 27. septembri 1968. aasta Brüsseli konventsiooni artikkel 17) ette nähtud vorminõuete eesmärk veenduda, et lepinguosaliste nõusolek on ikka tõeline. Kui on täidetud üks artiklis 23 ette nähtud vorminõuetest, on nõusolek antud (24. juuni 1981. aasta kohtuotsus *Elefanten Schuh*, 150/80, EU:C:1981:148, punkt 29).
- 14 Probleemistik on üsna lihtne, kui tüüptingimused on otseselt lepingule lisatud. Olukord on keerukam aga siis, kui see nii ei ole. Analüüsisides küsimust, missugustel tingimustel esineb tõend selle kohta, et olemas on lepinguosalise nõusolek teise lepinguosalise tüüptingimustes sätestatud kohtualluvuse klausli kohta, kui need tüüptingimused ei ole otseselt lepingule lisatud, lähtus Cour d'appel (apellatsioonikohus) juhustest, mida annavad 14. detsembri 1976. aasta kohtuotsus *Estasis Saloti di Colzani* (24/76, EU:C:1976:177) ja 21. mai 2015. aasta kohtuotsus *El Majdoub* (C-322/14, EU:C:2015:334) ning leidis, et:
 - mis puudutab tingimust, et kui tüüptingimused ei ole otseselt lepingule lisatud, peab nende olema sõnaselgelt viidatud, siis vaidlusaluses lepingus, mille vastustaja kassatsioonkaebuse esitajale allkirjastamiseks esitas, on nähtud sõnaselgelt ette, et selle suhtes kohaldatakse vastustaja tüüptingimusi, kui selles lepingus või muudes lepinguosaliste vahel sõlmitud lepingutes ei ole sätestatud teisiti;
 - mis puudutab tingimust, et viitamist nendele tüüptingimustele peab tavapäraselt hoolikas isik saama kontrollida, vaidlusaluses lepingus on aga näidatud ära hüperlink, mis võimaldab kassatsioonkaebuse esitajal vastustaja tüüptingimustele ligi pääseda, siis esimese astme kohtud märkisid, et see link viib leheküljele, millel on kaks alammenüüd: üks *Log on* ja üks *General Supplier Information*, mis viib leheküljele, millel pakutakse allalaadimiseks erinevaid dokumente, sh tüüptingimused; vaidlus puudub selles, et menetlusosalised kasutavad kogu oma kaubandusalases suhtlemises, mis esitatud tõendite põhjal toimub ainult elektroonilisel teel, inglise keelt ning et seega on infotehnoloogilised vahendid ja „uued kommunikatsioonitehnoloogiad“ kassatsioonkaebuse esitajale tuttavad ning et ta ei püüdnud kordagi väita, et ta ei pääsenud vastustaja tüüptingimustele ligi;
 - mis puudutab tingimust, et elektroonilisel teel edastatud tüüptingimusi peab saama säilitada püsival andmekandjal, kusjuures lihtsalt sellest, et see on „võimalik“, piisab ning vastustaja veebisaidi leheküljel, millel on tema

tüüptingimused ja millele pääseb tänu hüperlingile, peab võimaldama nende printimist ja salvestamist enne lepingu sõlmimist, siis esimese astme kohtud märkisid, et vastustaja tüüptingimused olid nende dokumentide hulgas, mille kassatsioonkaebuse esitaja sai alla laadida ja seega välja printida ning et kassatsioonkaebuse esitaja allkirjastas vaidlusaluse lepingu tingimusteta pärast seda, kui tal oli võimalik vastustaja tüüptingimustega tutvuda, need alla laadida ja välja printida.

- 15 Cour de cassation (Belgia kassatsioonikohus) märgib kassatsioonkaebuse esitaja, et vaidlust ei ole selles, et ta allkirjastas lepingu, milles oli lihtsalt viidatud vastustaja tüüptingimustele, mis olid viimase veebisaidil kättesaadavad. Vaidlustatud kohtuotsuses on vaidlusalune leping ekslikult samastatud „internetis sõlmitud lepinguga“, mille raames peab ostja „märgistama ruudu, mis näitab, et ta nõustub müüja tüüptingimustega, enne kui saab oma ostu lõpule viia“. Kassatsioonikaebuse esitaja ei pidanud kuidagi vastustaja tüüptingimustega otseselt nõustuma nii, et ta märgistab vastava ruudu viimase veebisaidil. Sellest tuleneb, et kohtupraktikas antud juhised, mida cour d’appel (apellatsioonikohus) järgis, ei ole ülekantav talle hindamiseks esitatud konkreetsele olukorrale, sest juhtum, mil lepinguosaline allkirjastab dokumendi, mis sisaldab viidet veebis kättesaadavatele tüüptingimustele, erineb juhtumist, mil see menetlusosaline annab ametlikult ja otseselt oma nõusoleku nii, et märgistab vastava ruudu.
- 16 Ta järeldab seega, et vaidlustatud kohtuotsus ei ole õiguslikult põhjendatud osas, milles on otsustatud, et kassatsioonkaebuse esitaja nõusolek vastustaja tüüptingimustes sätestatud kohtualluvuse klausliga on olemas sel põhjusel, et ta allkirjastas vaidlusaluse lepingu tingimusteta pärast seda, kui tal oli võimalik nende tüüptingimustega tutvuda, need alla laadida ja välja printida, ning on seega piiratud selle tuvastamisega, et vastustaja tüüptingimused olid kättesaadavad, kuid ei ole kontrollitud, kas need edastati kassatsioonkaebuse esitajale tegelikult ja kas viimane nõustus nendega sõnaselgelt, samas kui tingimusi, mis peavad olema täidetud, et kohtualluvuse klauslid oleksid kehtivad, tuleb tõlgendada kitsalt, sest nendega taotletakse esmast eesmärki veenduda, et asjaomased isikud andsid tegelikult oma nõusoleku.

Eelotsuse küsimus

- 17 Cour de cassation (Belgia kassatsioonikohus) leiab, et selle väite analüüsimiseks on vaja esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmine eelotsuse küsimus:

„Kas Luganos 30. oktoobril 2007 allkirjastatud tsiviil- ja kaubandusajade kohtualluvuse ning neid käsitlevate kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise konventsiooni artikli 23 lõike 1 punkti a ja lõiget 2 on järgitud, kui kohtualluvuse klausel on sätestatud tüüptingimustes, millele on kirjalikult sõlmitavas lepingus viidatud hüperlingiga, mis viib veebisaidile, millele minnes on võimalik nende tüüptingimustega tutvuda, need alla laadida ja välja printida, ilma et poolel, kelle

suhtes see klausel on siduv, oleks palutud nende tüüptingimustega nõustuda nii, et ta märgistab ruudu sellel veebisaidil?“

TÖÖDOKUMENT